

Gegevens flora en fauna

Hoe kan ik de gegevens raadplegen?
De rapportage van beschermde en bedreigde soorten
Procedure offerteaanvraag gegevens
Thematische kaarten

Rapportage van beschermde en bedreigde soorten
In de rapportage krijgt u per kilometerhok (één bij één kilometer) een overzicht van het aantal soorten dat per soortgroep onder een van de (inter)nationale wetten valt. Bijvoorbeeld: er zijn gegevens bekend van 3 vogelsoorten die onder de Vogelrichtlijn vallen en van 1 vlindersoort van de Rode Lijst Dagvlinders. Ook wordt aangegeven of een gebied goed, matig of slecht is onderzocht en wordt informatie verstrekt over de actualiteit van de gegevens. Dit is vastgesteld door de Particulier Gegevensbeherende Organisaties (PGO's) volgens vaste procedures. Op dit moment is nog niet van alle soortgroepen informatie beschikbaar. Dit wordt in de rapportage aangegeven.

Wat kunt u met de gegevens over flora en fauna
U bent zelf verantwoordelijk voor de beslissing wat u met de informatie doet. Wij wijzen er met nadruk op dat de gegevens op de website en de eventueel aangevraagde soortgegevens nooit 100% zekerheid bieden. Wanneer voor alle soortgroepen is aangegeven dat een gebied goed is onderzocht, biedt de rapportage wel enige zekerheid. Maar ook dan kan het voorkomen dat bij nader onderzoek blijkt dat in een bepaald gebied een populatie leeft of een plant groeit, die daar nog niet eerder is aangetroffen. Zeker als staat aangevuld dat een gebied niet goed is onderzocht raden we u aan aanvullend veldonderzoek te (laten) doen om goed inzicht te krijgen in het voorkomen van beschermde en bedreigde soorten.

Offerte aanvragen

Directe rapportage
Vul een X- en Y-coördinaat in van een kilometerhok.
X: Y:

Rapporteer km-hok

Voorbereiding
U kunt de kaart raadplegen met behulp van de MapGuide Viewer. Indien de viewer niet beschikbaar is, wordt deze automatisch geïnstalleerd (download ± 1,8 MB).
Viewer is al geïnstalleerd !!!
Naar de kaart

Gegevenslevering via Het Natuurloket goed op gang

Rob van Westrienen

Sinds 2001 kunnen via Het Natuurloket verspreidingsgegevens over planten en dieren worden opgevraagd. Kwamen er in 2001 totaal 52 aanvragen binnen, in 2002 is dat aantal opgelopen tot ruim 180. Het aantal hieruit voortvloeiende opdrachten is navenant gestegen van 28 in 2001 naar meer dan 70 in 2002. De gegevens worden aangeleverd door de Particuliere Gegevensbeherende Organisaties verenigd in de Vereniging Onderzoek Flora en Fauna (VOFF) en worden gebruikt om in de planvorming rekening te kunnen houden met de eventuele aanwezigheid van beschermde planten en dieren.

Wat is Het Natuurloket?

Het Natuurloket is een onafhankelijke stichting opgericht door het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij (LNV) en de VOFF. De toenmalig Staatssecretaris van het Ministerie van LNV, mw. G. Faber, heeft op 30 november 2001 de virtuele deuren van Het Natuurloket geopend. Het Natuurloket kent een bestuur van 3 mensen, voorgedragen door de Vereniging Nederlandse Gemeenten, het Ministerie van LNV en de VOFF. Het Natuurloket houdt kantoor in Nijmegen op het universiteitsterrein en wordt gerund door 2 medewerkers. Het onderhoudt nauwe contacten met de VOFF en de verschillende PGO's.

De belangrijkste reden voor de oprichting was het makkelijker toegankelijk maken van verspreidingsgegevens van planten en dieren voor gemeenten, projectontwikkelaars, bouwbedrijven, adviesbureaus, provincies en overheidsinstellingen. Tot voor kort was voor veel

instanties onduidelijk waar zij natuurgegevens vandaan konden halen. Bovendien zijn deze gegevens bij verschillende organisaties aanwezig en kostte het zodoende nogal wat tijd en moeite om de gegevens boven de tafel te krijgen.

Een belangrijk voordeel van goed toegankelijke gegevens is dat vroegtijdig in de planvorming van ruimtelijke ordeningsplannen rekening kan worden gehouden met beschermde en bedreigde plant- en diersoorten. Plannen kunnen in ruimte of tijd worden aangepast, dan wel een ontheffing of vergunning kan bijtijds worden aangevraagd. Volgens de Vogel- en Habitatrichtlijn en de Flora- en Faunawet is het een verplichting voor een ieder die plannen heeft voor de inrichting van (een stukje) Nederland om rekening te houden met beschermde soorten. Sterker nog: het is ieders eigen verantwoordelijkheid om te weten of er beschermde soorten in een plangebied aanwezig zijn of niet.

Gegevens aanvragen

Het Natuurloket, vooral een digitaal loket, kan hierbij behulpzaam zijn door het makkelijker beschikbaar maken van verspreidingsgegevens. Een belangrijk middel hiervoor is de website, www.natuurloket.nl; hier is (gratis) informatie over de verspreiding van planten en dieren en over natuurwetgeving te vinden. Op de website kunnen geïnteresseerden direct zien of er in een bepaald gebied (tot op het niveau van 1 x 1 km) beschermde of bedreigde soorten aanwezig zijn. Een voorbeeld wordt gegeven in figuur 1.

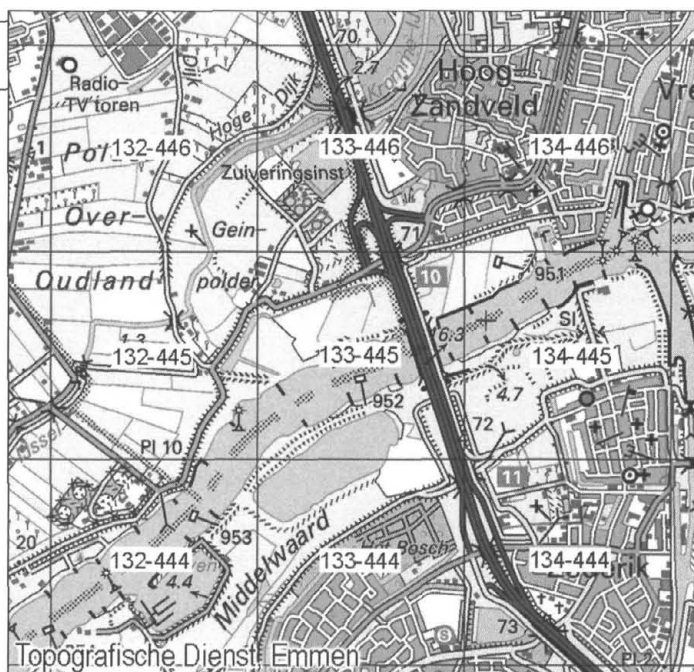
Als men ook wil weten welke soorten ergens voorkomen, dan kan een aanvraag worden ingediend en worden, na opdrachtverlening en ondertekening van de gebruiksovereenkomst, de gegevens verstrekt. Het aanvraagformulier voor een offerte kan online worden ingevuld en verzonden. Momenteel worden de offertes binnen 2,5 week geleverd en de gegevens binnen 4 weken. Deze doorlooptijden waren in de herfst van 2002 dubbel zo lang, wat tot gevolg had dat er minder aanvragen en minder opdrachten binnen kwamen. Na verbetering van de interne procedures en een grote inspanning van alle betrokkenen (PGO's, VOFF en Het Natuurloket) zijn deze doorlooptijden aanzienlijk teruggebracht. Inmiddels is het aantal offerteaanvragen en het aantal daadwerkelijk gegeven opdrachten weer groeiende.

De kosten van gegevenslevering zijn voor de PGO's (tijd om de gegevens uit de databank te halen, eventueel een toelichting en kosten voor databankonderhoud) en de VOFF (coördinatiekosten). Het Natuurloket rekent geen kosten, aangezien zij voor 100% door het Ministerie van LNV gesubsidieerd wordt. Een gemiddelde gegevenslevering kost momenteel ongeveer € 2.500,-.

Gebruik van planten- en dieren-gegevens

Momenteel kan Het Natuurloket gegevens leveren uit de databestanden van de Particuliere Gegevensbeherende Organisaties (PGO's). Deze omvatten naar schatting 70% van de beschikbare flora- en faunagegevens. Het gebruik van deze gegevens via Het Natuurloket is in 2002 flink toegenomen. In zo'n 75% van de aanvragen worden gegevens van planten, zoogdieren, vogels, reptielen, amfibieën en vlinders aangevraagd, maar ook gegevens van vissen, libellen, sprinkhanen, mossen, korstmossen en paddestoelen worden opgevraagd (in maximaal 50% van de aanvragen). Het gaat om beschermde en bedreigde soorten, dat wil zeggen soorten die vallen onder de Flora- en Faunawet, de Habitat- en Vogelrichtlijn en rode lijstsoorten. Gegevens worden geleverd op het niveau van 1 x 1 km, maar soms ook tot op puntniveau nauwkeurig. Voor de meeste soortgroepen wordt de aanwezigheid per kilometerhok gegeven, alsook de abundantie. Indien het om meerdere kilometerhokken gaat, kunnen ook verspreidingskaarten worden geleverd. De gegevens kunnen op verschillende manieren geleverd worden: alleen de basisgetallen, of met een meer of minder uitgebreide toelichting. In de toelichting kan informatie gegeven worden over de actualiteit en volledigheid van de gegevens, alsmede ecologische informatie over de beschermde soort in relatie tot de geplande ingreep.

In ruim 40% van de gevallen worden gegevens aangevraagd door gemeenten, gevolgd door individuele bedrijven (een achtste van de gevallen; van projectontwikkelaars, elektriciteitsbedrijven, landgoedeigenaren, de NS en havenbedrijven tot hotels, landbouw- en glastuinbouwbedrijven) en waterschappen, provincies en rijksoverheid (samen ongeveer een kwart; fig. 2).

Soortgroep	NB	H/V	RL	Volledigheid	Actualiteit
Broedvogels		2	7	Redelijk	1/1/'93 - 1/10/'01
Wintervogels	-	-	-	-	-
Libellen				Matig	1/1/'90 - 1/10/'01
Vlinders				Goed	1/1/'90 - 1/10/'01
Sprinkhanen				Matig	1/1/'90 - 1/10/'01
Zoogdieren	1	1		Matig	1/1/'90 - 1/10/'01
Reptielen				niet onderzocht	1/1/'85 - 1/10/'01
Amfibieën	5	1		zeer goed	1/1/'85 - 1/10/'01
Vaatplanten	8		15	goed	1/1/'75 - 1/10/'01
Mossen	nvt	3		goed	1/1/'80 - 1/10/'01
Korstmossen	nvt			niet onderzocht	1/1/'80 - 1/10/'01
Paddestoelen	-	-	-	-	-
Vissen	-	-	-	-	-

Fig. 1. Een voorbeeld van een km hok met bijbehorende rapportage (in dit geval X:133/Y:445), opvraagbaar via www.natuurloket.nl

Legenda

- = niet beschikbaar via internet; mogelijk wel onderzocht
- nvt = niet van toepassing
- NB = Natuurbeschermingswet (inmiddels Ffwet)
- H/V = Habitatrichtlijn of Vogelrichtlijn
- RL = Rode Lijsten

Volledigheid onderzoek:

Hiermee wordt aangegeven of op basis van de gebrachte bezoeken een volledig overzicht is over de te verwachten soorten van de betreffende soortgroep.
Actualiteit: per groep is aangegeven uit welke periode de gegevens zijn opgenomen.

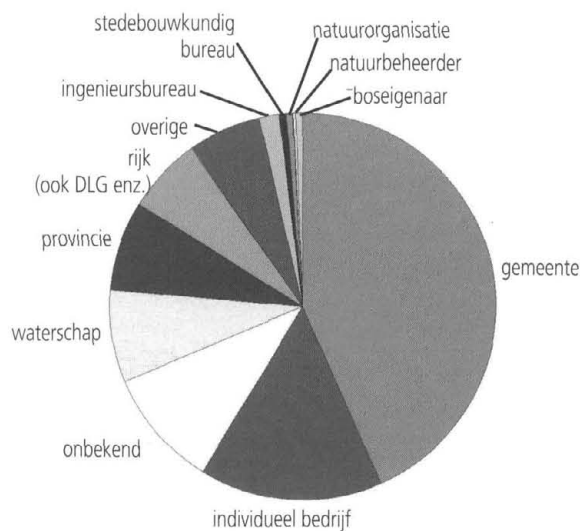

Fig. 2. Verdeling van de gebruikers tot nog toe.

De gegevens worden gebruikt om bij ruimtelijke ordeningsplannen rekening te kunnen houden met beschermde en bedreigde soorten. Het gaat dan bijvoorbeeld om het plannen van alternatieven voor voorgenomen projecten, het vaststellen van mitigatie en compensatie en om het aanvragen van een ont-heffingsvergunning in het kader van de Flora- en Faunawet. De voorgenomen projecten lopen uiteen van het aanleggen van een industrieterrein, het bouwen van een woonwijk, het plaatsen van windmolens en natuurontwikkeling tot de aanleg van een rijksweg, spoorlijn, fietspad, het kappen van een bosperceel en het bouwen van een stal.

Toekomst

Een belangrijk voordeel van het bestaan van Het Natuurloket is dat de verspreidingsgegevens goed en makkelijk toegankelijk zijn. Daardoor kunnen ze ook in een vroegtijdig stadium in de planvorming meegenomen worden en kan er bijtijds en op een afgewogen manier rekening worden gehouden met beschermde en bedreigde plant- en diersoorten.

De verwachting is dat het aantal aanvragen en daadwerkelijke gegevensleveringen verder zal stijgen. Verder wordt er hard aan gewerkt om de actualiteit en de volledigheid van de gegevens te verbeteren. Enerzijds doordat ruim 15.000 vrijwilligers jaarlijks het veld in gaan om nieuwe gegevens te verzamelen, anderzijds omdat het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij van zins is het verspreidingsonderzoek te ondersteunen. Als het Ministerie het verspreidingsonderzoek gaat ondersteunen betekent dat een krachtige (financiële) impuls voor het verzamelen van nieuwe gegevens door de PGO's. Het is het idee om eens in de ongeveer 10 jaar de meeste beschermde soorten landsdekkend te inventariseren. Met deze nieuwe gegevens kan Het Natuurloket dan altijd actuele verspreidingsgegevens van heel Nederland leveren.

Voor meer informatie:

Het Natuurloket
Toernooiveld 1
6525 ED Nijmegen
tel. 024 - 3652372
fax 024 - 3652374
email: info@natuurloket.nl
www.natuurloket.nl

Twee kilo natuur

Ruim twee kilo weegt het nieuwe Handboek Natuurdoeltypen van het Expertisecentrum Natuur van het Ministerie van LNV. Het is vooral bedoeld als systeem om doelen mee aan te geven. Een soort taal dus om met elkaar over natuurdoelen te praten, bijvoorbeeld wat onder een 'natte heide' wordt verstaan en welke plant- en diersoorten hier nagestreefd moeten worden. Het nieuwe Handboek is de opvolger van het in 1995 verschenen Handboek. Belangrijke verschilpunten zijn o.a. de heel sterk toegenomen hoeveelheid informatie en de vermindering van het aantal doeltypen van 132 naar 92. Inmiddels hebben de beheerders echter ook te maken gekregen met de Subsidieregelingen Natuurbeheer en Agrarisch Natuurbeheer van hetzelfde Ministerie waarin gesproken wordt van natuurdoelpakketten met eigen soorten die men moet hebben om subsidie voor het beheer te kunnen krijgen. Er zijn dus twee talen aanwezig! Wie denkt dat het nieuwe Handboek verandering in deze tweetaligheid heeft gebracht komt bedrogen uit.

Een stukje historie

Sinds het uitkomen van het Natuurbeleidsplan in 1990 was de ambitie van het Rijk om een Ecologische Hoofdstructuur te realiseren. Het Handboek uit 1995 beschreef de in deze EHS gewenste natuurdoeltypen, met hun kenmerkende soorten en milieuomstandigheden. Eerder was al aangegeven hoeveel men van elk type in Nederland wilde realiseren. Het bleek echter niet mogelijk om beheerders te 'dwingen' in het realiseren van deze natuurdoeltypen. Daarvoor is namelijk nodig dat je eenduidig aan kunt geven wanneer een doeltype is gerealiseerd en hoeveel geld jaarlijks met het beheer is gemoeid. Om dat probleem op te lossen zijn binnen de Subsidieregeling Natuurbeheer (het "Programma Beheer") 30 doelpakketten ontwikkeld, plus o.a. nog extra pakketten voor landschap en recreatie. Hierbij is precies gedefinieerd aan welke eisen het beheer dient te voldoen, en bij de "pluspakketten" welke soorten aanwezig moeten zijn en hoe je dient te monitoren. Beheerders krijgen geld als ze de door het Rijk benoemde doelpakketten gaan realiseren. Voor agrarisch natuurbeheer is er een vergelijkbare regeling.

Daarmee is het natuurbeheer in Nederland in theorie goed verankerd. Het nu verschenen nieuwe Handboek Natuurdoeltypen geeft aan welke natuurdoeltypen en doelpakketten aan elkaar gelieerd zijn. Helaas is de vertaling van

doelpakketten naar doeltypen en omgekeerd vaak niet goed mogelijk. Zo zijn de natuurdoeltypen "zwakgebufferde sloot" of "snelstromende rivier en nevengeul" beide gekoppeld aan het doelpakket "plas en ven". Dat betekent in praktijk dat een provincie die in haar beleid opneemt dat gestreefd dient te worden naar mooie sloten in een graslandgebied geen mogelijkheden heeft om daar via het Programma Beheer een vergoeding voor te laten geven. Daarmee is een ernstige tekortkoming van deze tweetaligheid blootgelegd.

Provinciaal beleid

Helaas is het nog ingewikkelder dan hiervoor al aangegeven. De provincies hebben op provinciale natuurdoeltypenkaarten aangegeven welke doelen in de provincie gerealiseerd zullen moeten worden. De optelsom van al deze provinciale doelen zou gelijk moeten zijn aan de door het Rijk aangegeven arealen voor elk natuurdoeltype. Helaas is die gelijk-schakeling nooit gelukt. Lastiger is nog dat de provincies niet altijd dezelfde natuurdoeltypen hebben onderscheiden als het Rijk. Een voorbeeld hiervan vinden we in het recent gepubliceerde 'Handboek streefbeelden voor natuur en water in Limburg'. In Limburg is een eigen 'taal' ontwikkeld waarvan in de bijlage is aangegeven hoe de vertaling is naar de landelijke natuurdoeltypen. De reden is dat in Limburg geoordeeld is dat deze landelijke natuurdoeltypen niet specifiek